

T.C.
BAYINDIRLIK VE İSKAN BAKANLIĞI
Teknik Araştırma ve Uygulama Genel Müdürlüğü
ANKARA

SAYI : B.09.0.TAU.0.15.00.00

1426 - 000095001

10145

25 EYLUL 2003

KONU: Görüş

TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI BİRLİĞİ
Atatürk Bulvarı No: 131 Kat: 9
Bakanlıklar/ANKARA

- İLGİ: a) 20.09.1998 tarihli ve 13279 sayılı Genelge. ✓
b) 31.01.2000 tarihli ve 86-2023 sayılı Genelge.
c) 08.07.2002 tarihli ve 13946 sayılı Genelge.
d) İçişleri Bakanlığının (Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü) 25.07.2002 tarihli ve 80855 sayılı yazısı ve eki 18.07.2002 tarihli ve 1254-14933 sayılı yazımız.
e) T.M.M.O.B. İnşaat Mühendisleri Odasının 18.06.2003 tarihli ve 2903 sayılı yazısı.

Bakanlığımıza iletilen ilgi (e) yazıda; bir inşaat mühendisinin kendi arazisi üzerine projelendirdiği ticari amacı olmayan bir yapının hem yapımını hem de fenni mesuliyetini üstlenip üstlenemeyeceği hususunda Bakanlığımız görüşü talep edilmektedir.

Fenni mesuliyet, kamu adına denetim görevi olup, bu görev 3194 sayılı İmar Kanununun 28. ve 38. maddeleri ve 3030 sayılı Kanun Kapsamı Dışında Kalan Belediyeler Tip İmar Yönetmeliğinin 58. maddesinde, Danıştay Altıncı Dairesinin 28.12.1994 gün ve Esas No: 1994/64 ve Karar No: 1994/5094'de kayıtlı Kararında, ilgi (a), (b) ve (c) Genelgelerinde, ayrıca tüm valiliklere ve belediyelere uygulanmak üzere İçişleri Bakanlığınca dağıtımı yapılan ilgi (d) yazı ve ekinde ayrıntıları ile açıklanmıştır.

Buna göre, binalarda fenni mesuliyetin, tek bir meslek adamı tarafından üstlenilmesi söz konusu olmayıp, düzenlenen ruhsatlarında hukuki geçerliliği bulunmamaktadır.

3458 sayılı Kanun ve 6235 sayılı Kanun kapsamında ve alınan Danıştay Kararları uyarınca, inşaat mühendisleri, binalarda, ancak statik projelerin uygulanmasının denetimine ilişkin fenni mesuliyeti üstlenebilirler. Bir yapıya ruhsat düzenlenebilmesi için ruhsat eki tüm projelerin uygulanmasının denetimine ilişkin tüm fenni mesuliyetlerin üstlenilmesi zorunludur. Aksi takdirde ülkemizde yapılara ruhsat düzenlenmesi mümkün olmayıp, düzenlenen ruhsatların hukuki geçerliliğinden söz edilemez.

Konu, bir inşaat mühendisinin kendisine ait bir parsel, müteahhitliğini ve statik fenni mesuliyetini aynı anda üstlenmek koşuluyla yapı ruhsatı talep edilip, edemeyeceği açısından değerlendirildiğinde ise, yapıya ilişkin bir kısım imalatların o konuda yapımı gerçekleştiren kişi tarafından kamu adına denetlenmesi söz konusu olmayacağından mümkün görülmemektedir. Bu husus ilgi (b) ve (c) Genelgelerinde açıklanmaktadır.

Asıl olan yapıya ilişkin projelendirme, yapım ve denetim süreçlerinin ayrı kişilerce gerçekleştirilmesi ve bu yolla oto kontrolün sağlanmasıdır.

T.C.
BAYINDIRLIK VE İSKAN BAKANLIĞI
Teknik Araştırma ve Uygulama Genel Müdürlüğü
ANKARA

-2-

3194 sayılı İmar Kanununda fenni mesullerin uzmanlık konusuna uygun projeleri zorunlu olarak denetleyeceklerine ve vize uygulayacağına ilişkin bir hüküm bulunmamakta, sadece idare tarafından onaylanan ruhsat eki projelerin uygulanmasının denetimi ile sorumlu tutulmaktadır. Ancak, bu fenni mesullerin sorumluluk aldıkları yapıya ilişkin projelerde, eksik veya hata gördüklerinde, idare dahil tüm ilgilileri uyarmayacakları anlamına gelmemektedir. Mimarlık ve mühendislik hizmetleri, işin niteliği açısından kamusal hizmetler kapsamında değerlendirilmekte olup, kamu görevi yapan fenni mesullerin bu hizmeti, kamu sorumluluğu içinde yasa yönetmeliklerde zorunluluk olmaksızın yerine getireceklerinden şüphe bulunmamaktadır.

Ancak, 4708 sayılı Kanunda, proje denetimi de fenni mesuliyet konusu kapsamına alınmış, yapıya ilişkin ruhsat eki tüm proje ve belgelerin idare denetimi dışında uzmanlık konusuna uygun denetçi mimar ve mühendislerce denetlenmesi zorunlu hale getirilmiştir. Anılan Kanunda gerek, yapı denetim kuruluşunun ortaklarının, gerekse, denetimi bizzat gerçekleştiren denetçi mimar ve mühendislerin yapı sahibi, vekili, yapı müteahhidi, vekili, şantiye şefi, yapıya ilişkin proje ve belgelerden birinin müellifi olması engellenmiştir.

İmar Kanununda ise, sadece yapım ve denetim ayrı sorumluluklar olarak tanımlanmaktadır. Kanunun 28.ve 38. maddeleri ile ceza hükümlerini belirleyen 42. maddesinde bu husus görülmektedir. Bu nedenle, 4708 sayılı Kanunun uygulanmadığı alan ve yapılarda sadece yapım ve denetim sorumluluklarının ayrı kişilerce üstlenilmesine ilişkin bir zorunluluk bulunmamaktadır.

Sonuç olarak, hangi yapı olursa olsun statik proje uygulanmasının denetimini üstlenen fenni mesulün, aynı zamanda o yapının müteahhidi, şantiye şefi, taşeronu veya şantiye görevlisi olması mümkün değildir. Öz denetim ile kamu denetiminin karıştırılmaması gerekmektedir. Meslek odalarının her iş için düzenlenen sicil durum belgelerinde bu hususu irdelemeleri ve mevzuata aykırı teşebbüsleri engellemeleri, yapıların fenni mesul denetimi altında inşa edilmelerini sağlama açısından, idarelere yardımcı olmaları gerekir. Bir parselin malikinin ve müteahhidinin mimar veya mühendis ünvanlı bir kişi olması, denetim açısından o kişiyi diğer vatandaşlardan ayrıcalıklı bir hale getirmemektedir.

Bilgi alınmasını ve bu hususun Birlik Başkanlığınızca, üyelerine duyurulmak üzere İnşaat Mühendisleri Odası dahil, ilgili tüm meslek odalarına bildirilmesi hususunda gereğini önemle rica ederim.

Sabri Özkan ERBAKAN
Bakan a.
Müsteşar V.

EK: İlgili (a), (b) ve (c) Genelgeler
ve yazılar.

T.C.
BAYINDIRLIK VE İSKAN BAKANLIĞI
Teknik Araştırma ve Uygulama Genel Müdürlüğü
ANKARA

SAYI : B.09.0.TAU.0.15.00.00
000095001

KONU : Görüş

265 1130

30 Ocak 2004

TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR
ODALARI BİRLİĞİ BAŞKANLIĞI
Atatürk Bulvarı No: 131 Kat: 9
Bakanlıklar/ANKARA

İLGİ: İnşaat Mühendisleri Odası Başkanlığının 03.11.2003 tarihli ve 5420 sayılı yazısı.

Bakanlığımıza iletilen ilgi yazıda; 3194 sayılı İmar Kanununun 28, 3030 sayılı Kanun Kapsamı Dışında Kalan Belediyeler Tip İmar Yönetmeliğinin 58. maddesi kapsamında fenni mesuliyet hizmetlerinin yürütülmesine ilişkin hususlarda görüş istenmektedir.

İlgi yazıda görüş istenen konular ve cevaplarımız aşağıda yer almaktadır.

1- Fenni mesulün ücreti ne şekilde ödenecektir.? (Aylık, yıllık, bir defada, ruhsat alınana kadar v.b.) Bu konuda yasal bir sözleşme taslağı var mıdır.?

Gerek 3194 sayılı Kanunda, gerek Yönetmeliğinde bu konuda Bakanlığımıza verilmiş bir görev bulunmamaktadır. Bu nedenle Bakanlığımızca bir sözleşme taslağı hazırlanmamıştır. Anayasanın 135. maddesi ve 6235 sayılı Kanun kapsamında kurulan meslek odalarının 3194 sayılı Kanun, yönetmelikleri ve diğer mevzuat hükümleri de dikkate alınarak bu konuda üyelerine yardımcı olmaları mümkündür.

Fenni mesuliyet ücretine ilişkin sözleşme, yapı sahibi ve ilgili fenni mesuller arasında akdedileceğinden, tarafların yapılan iş süresi ve benzeri hususlar da dikkate alınarak hak mahrumiyetine neden olmayacak ve ileride sorun teşkil etmeyecek şekilde düzenlenmelidir. Bu konuda 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun ve eklerinden faydalanılabilir. Sözleşmenin, fenni mesuliyet hizmetinin sağlıklı olarak tamamlanmasına yönelik hükümler içermesi gerekmektedir.

2- Fenni mesulün istifasının geçerli olması için yapması gereken yasal işlemler nelerdir.?

Fenni mesulün istifasına ilişkin ayrıntılı bilgi bütün meslek odalarına iletilmek üzere Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği'ne aktarılan 31.10.2003 tarihli ve 1604-11291 sayılı yazımızda yer almaktadır. Anılan yazımızda ve Kanunun 28. maddesinde belirtilen koşulların gerçekleşmemesi halinde, taraflar mutabakat sağlamadıkları sürece istifa söz konusu olmayıp, meslek etiğine aykırı davranış içinde olan söz konusu fenni mesulün, 3194 sayılı İmar Kanunu ve 6235 sayılı Kanun kapsamında cezai işleme tabi tutulması gerekmektedir.

Fenni mesulün istifası; talebin yapı sahibine, ilgili meslek odasına, ilgili idareye bildirilmesi, meslek odasınca m2 listesinden düşülmesi, istifasının ve haklı gerekçenin siciline işlenmesi, ilgili idarece yanıtın mühürlenmesi veya yeni bir fenni mesulün atanması ve

T.C.
BAYINDIRLIK VE İSKAN BAKANLIĞI
Teknik Araştırma ve Uygulama Genel Müdürlüğü
ANKARA

-2-

3- Yapı sahibinin fenni mesulü azletmesinin geçerli olması için yapması gereken işlemler nelerdir.?

3194 sayılı İmar Kanununun 28. maddesinde fenni mesulün yapı sahibince azline ilişkin her hangi bir hüküm bulunmamaktadır. Fenni mesulün ilgili idarece görevden uzaklaştırılmasına ilişkin hususlar. 31.10.2003 tarihli ve 1604-11291 sayılı yazımızda ayrıntıları ile açıklanmıştır.

Fenni mesulün görevden uzaklaştırılması, yapının ilgili idarece mühürlenmesi, gerekli tespit tutanağının düzenlenmesi, bu hususun ilgili meslek odasınca meslek adamının siciline işlenmesi, yapının m2 listesinden düşülmesi aynı konuda yeni bir fenni mesul atanması ile sonlanmaktadır.

Görevinden uzaklaştırılan kamu adına denetim yapan fenni mesuller hakkında 3194 sayılı İmar Kanununun 42 nci maddesi ve 6235 sayılı Kanun uyarınca cezai işlem yapılması zorunludur.

4- Fenni mesul istifa ettiği takdirde veya yapı sahibi tarafından işten azledildiği takdirde, fenni mesul ücretinin tamamını almış ise bu ücretin geri iade edilip edilemeyeceği, edilecekse ne şekilde iade edilmesi gerektiği.?

Bu hususların fenni mesuliyet hizmet sözleşmesinde ayrıntıları ile belirtilmesi gerekmekte olup, Bakanlığımız çalışmaları ile ilgisi bulunmamaktadır. Parasal konuların genel hükümler doğrultusunda sonuçlandırılması gerektiği düşünülmektedir.

Ancak, haksız olduğu belirlenen bir fenni mesulün yapı sahibini mağdur etmesinin engellenmesi gerekmektedir. Uygunsuz davranışta bulunarak yapı sahibini mağdur eden kamu adına denetim görevi üstlenen fenni mesul hakkında ilgili meslek odasınca cezai işlem tesis edilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Bilgi alınmasını ve yukarıdaki açıklamaların ilgili üyelerinize ve meslek odalarına tebliği hususunda gereğini rica ederim.

Ali HÜRATA
Bakan a.
Genel Müdür Yardımcısı

T.C.
BAYINDIRLIK VE İSKAN BAKANLIĞI
Teknik Araştırma ve Uygulama Genel Müdürlüğü
ANKARA

31.10.2003
1604-11291

SAYI : B.09.0.TAU.0.15.00.00
070192407

KONU : Fenni Mesuliyet

T.M.M.O.B.
Atatürk Bul. No:131 Kat:9
Bakanlıklar/ANKARA

İLGİ : T.M.M.O.B. İnşaat Mühendisleri Odası Antalya Şubesinin 12.9.2003 tarih ve 2003-1674 sayılı yazısı.

Bakanlığımıza iletilen ilgi yazıda; 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun kapsamında kalmayan yapıların inşasında fenni mesuliyet üstlenilmesine ilişkin tereddüte düşülen konular hakkında görüş istenmektedir.

İlgi yazıda, belirtilen konular ve görüşlerimiz aşağıda sıralanmaktadır.

1- Fenni mesul olma koşulları nelerdir?

Yapılarda fenni mesuliyet, uzmanlık alanına göre ruhsat eki projelerinin uygulanmasının kamu adına denetim görevidir. İnşaat Mühendisleri fenni mesuliyet görevi üstlendiklerinde yapıların statik projesinin uygulanmasının denetiminden sorumludurlar. Projesinde aykırılık gören bir statik fenni mesulün yapının inşasına başlamadan bu hususu ilgili idareye ve sözleşme imzaladığı yapı sahibine iletmesi ve aykırılığın giderilmesini sağlaması gerekir. Statik fenni mesul yapım işlerinde müteahhit, şantiye şefi, taşeron, sürveyan olarak görev alamaz.

İstisnalar hariç, statik fenni mesul olabilmek için inşaat mühendisi olmak, inşaat mühendisleri odasına üye olmak, bürosunun tescili yaptırmak ve her yıl yenilemek koşullarını sağlamaları ve fenni mesuliyet sınırlamasını da gösteren her iş için düzenlenen sicil durum belgelerini ilgili meslek odasından almaları gerekir. Bünyesinde yer aldığı kuruluşun yapım işini üstlendiği yapılarda, koşulları taşısa dahi inşaat mühendisinin statik fenni mesuliyet üstlenmesi söz konusu değildir. Denetimi 3194 sayılı İmar Kanununa tabi olan yapılarda bugün için Bakanlığımızca deneyim koşulu aranmamaktadır. Fenni mesuliyete ilişkin büro tescilinin yapılması aşamasında 6235 sayılı Kanun ve ilgili yönetmelikleri uyarınca ilgili meslek odalarının ek bir koşul aranıp aranmadığı hususunda Bakanlığımızın bilgisi bulunmamaktadır.

2- Fenni mesulün görev süresi acz edilme ve istifa etme koşulu.

Fenni mesuliyet hizmetlerinin üstlenilebilmesi için öncelikle İmar Kanununa ve yönetmeliklerine ve diğer mevzuat hükümlerine aykırı olmamak koşuluyla yapı sahibi ile sözleşme imzalanması gerekir. Sözleşmede, hizmet süresi, hizmet bedeli ayrıntılı olarak belirtilmek durumundadır. Fenni mesulün yapı sahibinin yapıyla ilgili işlerini takip etme gibi bir görevi bulunmamaktadır. Yapılan sözleşmede herhangi bir süre bulunmaması halinde, denetim işi bir kamu görevi olarak addedildiğinden hizmet süresinin ruhsat süresi ile sınırlı olacağı düşünülmektedir. 5 yıllık süre içinde süre uzatımına yönelik bir ruhsat yenilemesi yapılmaması ve bunun fenni mesuliyet hizmet sözleşmesine bağlanmaması durumunda süre sonunda ruhsat hükümsüz hale geleceğinden, hükümsüz hale gelen ruhsata ait sözleşmeden de söz edilemez. Bu nedenle fenni mesullerin gerek yapı sahiplerini, gerek yapı müteahhitlerini ve ilgili idareleri uyarmaları ve ruhsatı hükümsüz hale gelen yapıyı, 3194 Sayılı İmar Kanununun 32. maddesi uyarınca mühürlettirmeleri ve yapıda inşai faaliyetlerin devamını engellemeleri gerekmektedir.

T.C.
BAYINDIRLIK VE İSKAN BAKANLIĞI
Teknik Araştırma ve Uygulama Genel Müdürlüğü
ANKARA

-2-

Yapının denetlenmesini üstlenen fenni mesulün ilgili idareye ve yapı sahibine taahhütname vermesi ve ayrıca TS.8737 yapı ruhsatının taahhütname niteliği taşıyan bölümlerini idare huzurunda imzalamaları gerekmektedir.

Yapının, taahhütnamelede belirtilen hususlara, imar mevzuatına bilimsel ve teknik kurallara, standartlara, teknik şartnamelere aykırı inşa edildiğinin ilgili idarece tespiti halinde ve fenni mesul tarafından Kanunun 28. maddesinin birinci fıkrası uyarınca bildirimde bulunulmamış ise, öncelikle 3194 Sayılı İmar Kanununun 32. ve 42. maddelerine göre işlem yapılması, fenni mesule de para cezası verilmesi bu hususun ilgili meslek odasına 6235 sayılı Yasa kapsamında gerekli işlem yapılmak üzere bildirilmesi gerekir. Bu durumda yapı sahibinin kamu adına denetim görevi yapan fenni mesulün bu görevinden alınmasını sağlama hakkı doğacaktır. Talep üzerine ilgili idare, mevzuata aykırı işleme gözyuman ilgili fenni mesulün azlini de sağlayan ruhsat yenileme işlemi uzmanlık alanına göre yeni bir fenni mesul atamak suretiyle gerçekleştirir. Ancak, böyle bir işlem için ilgili fenni mesulün görevini yerine getirmediği iddialarının ilgili idarece gerekçeli ayrıntılı rapor hazırlanarak tespiti gerekir. İdare, ruhsat eki projelerine ve imar mevzuatına uygunluğun yanı sıra, fenni mesulün denetime tabi imalat esnasında yapı yerinde bulunup bulunmadığı, gerekli test ve deneyleri yaptırıp yaptırmadığı, uygulamaların yapı denetim defterine işleyip işlenmediği, malzemelerin ve bileşenlerin standartlarına uygunluğuna dair belgeleri alıp almadığı gibi hususlarla da bunu denetleyebilir. Fenni mesul kamu adına denetim görevi üstlendiğinden, yapı sahibince tek taraflı azli söz konusu değildir.

Fenni mesulün istifa veya görevi bırakma koşulları Kanunun 28. maddesinde belirtilmektedir. Sürekli hastalık ve benzeri nedenlerle mesleği ve görevi yerine getirememe ve ölüm gibi nedenler başta gelmektedir. Yapı sahibi ile yapılan sözleşmede belirtilen süre, bedel ve ödemelerle ilgili taahhütlerin yerine getirilmemiş olması da istifa nedeni sayılmalıdır. Ayrıca fenni mesulün Kanunun 42. maddesi veya 6235 sayılı Yasa uyarınca mesleği ifadan men cezası alması fenni mesulün görevden alınma veya istifa nedenidir.

Bunun dışında, sözleşmede belirtilmeyen ek hizmet bedeli talep etmek, yönetmelikle getirilen m2 sınırları nedeniyle yeni iş alamamanın önüne geçmek ve benzeri meslek etiği ile bağdaşmayan amaçlar için istifa söz konusu olmamalıdır. İstifaları belgeleyerek önce büro tescilinin iptal edilip, akabinde yeniden büro tesciline yapılacak başvuruları veya farklı illerde yeni bir fenni mesuliyet üstlenme amaçlı istifa ve yeniden kayıtları ilgili meslek odalarının engellenmesi ve 6235 sayılı Kanun uyarınca bu kişilere cezai müeyyide uygulamaları gerekir. 5 yıllık ruhsat süresi sonunda ruhsatı hükümsüz hale gelen yapılarda ve yapının tamamına yapı kullanma izin belgesi düzenlenen yapılarda, fiilen devam eden fenni mesuliyet hizmetinden söz edilemez. Ancak yapılan işlere ilişkin sorumluluk devam eder.

İlgili fenni mesulün kanunda belirtilen ve yukarıdaki açıklanan nedenlerle istifası halinde bu hususun üç gün içinde ilgili idareye bildirilmesi ve bu süre içinde ruhsat yenilemesi yapıp yeni bir fenni mesul atanıncaya kadar yapının mühürlenmesi, yapım faaliyetine izin verilmemesi gerekir.

Yapı, imar planı kararları, zemin koşulları, projeleri, temeli, üst yapısı ve tesisatları ile bir bütündür. Yeni atanan fenni mesulün öncelikle yapılan işlerin mevzuata uygun olup olmadığını, test ve deneylerle tespit etmesi mevzuata uygun olmaması halinde yeni imalata izin vermemesi bu hususu ilgili idareye bildirmesi, yapının mevcut kısmının, mevzuata uygun hale getirilmesinin sağlanması gerekir. Aksi halde fenni mesul yapının bütününden sorumlu olacağından cezai sonuçlarına da katlanacaktır.

T.C.
BAYINDIRLIK VE İSKAN BAKANLIĞI
Teknik Araştırma ve Uygulama Genel Müdürlüğü
ANKARA

-3-

Yeni atanan fenni mesulün, görev üstlendiği tarihten önce yapılan işlere ilişkin denetim sorumluluğundan kaynaklanan tazminat ve benzeri konulara ilişkin hususları eski fenni mesul ile birlikte müteselsil olarak üstlenmesi gerekmektedir.

İdari bir cezaya muhatap olunmaması açısından atanacak fenni mesullerin aykırılıkları tespit edip, yapı sahibine, müteahhidine ve ilgili idareye bildirmelerinde fayda görülmektedir.

Fenni mesul ile yapı sahibi arasında yapılan sözleşmede aksine bir hüküm bulunmuyorsa fenni mesuliyet görevi yapı ruhsatı süresi ile sınırlı olup, bu süre dışında yapıda fenni mesuliyetin sürdürülebilmesi için yeni bir sözleşme imzalanması ve ruhsat süresi dolmadı ise bütün fenni mesullerin imzaları alınarak, ruhsat yenilemesi yapılması, ruhsat süresi dolmuş ise imzalar alınarak yeniden ruhsat düzenlenmesi gerekmektedir. Sözleşmelerinde aksine bir hüküm yok ise, her iki durumda da, yeni fenni mesuller atanabileceği gibi, herhangi bir kısıtlamaları ve cezaları yok ise, eski fenni mesullerle devam edilerek yapı tamamlanabilir. Yapı kullanma izin belgesini imzalayacak olan fenni mesuller göreve ne zaman başarlarsa başlasınlar yapının tamamından sorumlu olduklarından, göreve başlama tarihinden önce yapılan kısımlara ilişkin sorumlulukları önceki fenni mesullerle birlikte devam etmektedir.

Bilgi alınmasını ve yukarıdaki açıklamaların ilgili üyelerinize ve meslek odalarına tebliği hususunda gereğini önemle rica ederim.

EK : İlgil (a) yazı örn. (1 adet)

Ali HÜRATA
Bakan a.
Genel Müdür Yardımcısı